

Uuden lääkekehityksen näkymät: saammeko projekteja vai kasvuyrityksiä?

Biolääketieteen tuloksiin sisältyy hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, jotka voivat lääkekehityksen kautta pidemmällä aikavälillä tuoda kansantalouteen vakaata kasvua. Tähän tarvitaan sekä oppia kansainvälisistä yhteistyöprojekteista että houkutteleva pääomamarkkina uusien yritysten kasvattamiseksi Suomeen.

Terveysalan uusi kasvustrategia näkee lääkekehityksessä Suomelle merkittäviä mahdollisuuksia. Tämä on syytä uskoa, sillä nyt ovat ensimmäistä kertaa kolme keskeistä ministeriötä (TEM, OKM ja STM) puhaltamassa yhteen hiileen.

Lähtökohtana on se, että hyvän perustutkimuksemme potentiaali jää suurelta osin hyödyntämättä. Biotieteen perustutkimus ja sen translaatio kliiniseen tieteeseen on edelleen keskeisin uusien lääkekehityksien lähde.

Kasvustrategiassa tärkeimmät mahdollisuudet liittyvät toisaalta kansainvälisten lääkeyritysten investointeihin suomalaisiin tutkimushankkeisiin ja toisaalta uusien lääkekehitysyriyten syntyyn ja kasvuun.

Mitä tutkimuksessa voidaan tehdä paremmin kuin ennen?

Kansainväliset yritykset ovat kiinnostuneita uusien lääkekehityksen hankkeista, jos niiden ympärillä on riittävä osaamis pohja ja tiimi. Tällaiset projektit ovat niin sanottuja miljoonaprojekteja. Tutkimusyhteisön pitäisi pystyä rakentamaan tällaisia ehdotuksia, eivätkä pelkät hyvät ideat riitä.

Yliopistojen ja tutkimuslaitosten pitää vahvistaa rakenteita, jotka mahdollistavat ideoiden viemisen pidemmälle kohti lääkekehitystä. Tarvitaan monitieteistä ongelmalähtöisyyttä ja lääkekohteiden validointia nykyistä pidemmälle.

Läntisissä mallimaissamme monet yliopistot ovat vahvasti orientoituneet lääkekehittäjiksi perustamalla aiheeseen omistettuja keskuksia. Kehitys on alkanut USA:ssa jo vuosikymmen sitten; nyt se on kovaa vauhtia käynnissä Englannissa ja tulossa Ruotsiin.

Suomessa Molekyylilääketieteen instituutin (FIMM) ja biopankkien kaltaiset rakenteet on nähty kiinnostavina mahdollisuuksina uudenlaisten keskittymien pohjaksi. Kansallinen syöpäkeskus -hankkeen kautta on nähty avautuvan mahdollisuuksia laajempaan translationaaliseen ja kliiniseen tutkimusyhteistyöhön yritysten kanssa.

Kansainväliset lääkehankkeet tuottavat osaajia

Kansainvälisten yhteistyöprojektien ehkä tärkein kansallinen hyöty tulee mahdollisuudesta kasvattaa osaamista lääkekehityksen tutkimusohjelmiin koulutusympäristöinä. Osaajat käynnistävät uusia hankkeita edellisten projektien päästessä maaliinsa.

Kuten monessa muussakin länsimaassa, Suomessa yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikuttavuus on nousemassa julkaisujen ja valmistuneiden lukumäärän rinnalle tutkimus- ja innovaatiopolitiikan tulosten mittariksi. Näin tapahtuu olosuhteiden pakosta. Tärkein vaikuttavuus tulee tietyistä yhteiskuntaan sijoittuvien huippuosajien kautta. Toinen vaikuttavuuden dimensio tulee keksinnöistä, joille on pystyttävä rakentamaan lisäarvoa sovellutusten kautta.

Syntykö lääkekehityksen kertakäyttöyrityksiä vai myös kasvuyrityksiä?

Aloittavien yritysten rahoitusympäristöön on valtiovalta tehnyt uusia positiivisia avauksia, joiden vaikutukset perustettavien yritysten määrään näkyvät lähivuosina. Start up -vaiheen jälkeinen rahoitus on kuitenkin edelleen haettava pääosin ulkomaisilta pääomasijoittajilta. Tätä ei helpota suomalaisten sijoittajien pieni kansainvälinen verkosto.

Pääomasijoittajien bisnesmalli Euroopassa suosii yhteen hankkeeseen keskittyviä yrityksiä, jotka on tarkoitus myydä suuremmalle yritykselle mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Kun kehitetään hanketta eikä yritystä, jatkuvuus on riski – etenkin kun lääkekehityksen toimintamalli on hankkia työ pääosin erityisosaajilta, usein ulkomailta. Projektiosaamista kyllä kertyy. Tutkimuspalveluyrityksillä on paremmat mahdollisuudet kehittyä kasvuyrityksiksi.

Avaintekijänä osaamisen lisäksi investointiympäristö

Yritysoasaamisen kehittyminen lyhyellä tähtämellä vaatii kansainvälisten lääkealan osaajien houkuttelemista Suomeen. Kansainvälisen yritystajan jatkuvat investoinnit edellyttävät investointiympäristön kilpailukykyä. Esimerkiksi Irlannissa yritysverokanta on 12,5 % ja USA:ssa 35 %. Se on merkittävä ero, joka siirtää jo lääkeyritysten miljardituloja. Suomi teki tähän suuntaan jo hyvän aloituksen laskiessaan yhteisöveron 20 %:iin.

Immateriaalioikeuksien tulojen verokanta on lääkekehitykselle tärkeä, ja sitä on jo useassa Länsi-Euroopan maassa alennettu radikaalisti. Suomessa tämä niin kutsuttu innovaatioboksi jäi nykyiseltä hallitukselta puheeksi.

Yksi kasvuyritysten rahoitusympäristön kriittinen tekijä on pörssimarkkina, jonka pitäisi olla Suomeen ankkuroiva dynaaminen rahoituskanava. Pörssin houkuttelevuutta myös yksityishenkilöiden varallisuuden liikkumisen kannalta tulisi lisätä.

Terveysalan kasvustrategian toteuttajaksi onkin syytä seuraavassa hallitusohjelmassa saada myös valtiovarainministeriö.

Risto Lammintausta
LKT, dosentti
Toimitusjohtaja, Forendo Pharma Oy

Artikkeli on kirjoitettu 31.10.2014 ja julkaistu Sic!-verkkolehdestä 18.12.2014.

Takaisin

HYVÄ TIETÄÄ

FORENDO PHARMA OY

Lääkekehitysyhtiö Turussa ja Oulussa, perustettu 2013.

13 työntekijää, kansainväliset pääomasijoittajat mukana.

Ydinosaaminen: kudosspesifinen estrogeeni vaikutuksen säätely.

HSD17B1-entsyymin inhibiittori FP-5677 on etenemässä kliiniseen tutkimukseen. Turun yliopiston tutkijoiden löydösten pohjalta syntynyt uusi endometriosilääke, joka näyttää estävän paikallisen estradiolimuodostuksen tautipesäkkeissä vaikuttamatta kiertävien hormonien tasoon.

Miehille suunniteltu SERM-lääke, fispemifeeni, korjaa etenkin ylipainoon liittyvää kohonnutta estrogeeni-androgeenisuhdetta. Sekundaarisessa hypogonadismissa vaiheen II tutkimuksissa fispemifeeni normalisoi oman testosteronituotannon. Tehoa odotetaan myös virtsainfektioihin. USA:ssa partnerina Apricus Bioscience.

www.forendo.com
